

ДО ПИТАННЯ ПРО БЛАГОДІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

В статті розглядаються питання визначення і аналізу благодійної діяльності релігійних організацій, як допоміжної що не відповідає основній меті Церкви і потребує нормативного врегулювання.

Ключові слова: *релігійні організації, релігійна діяльність, благодійна діяльність, благодійний фонд.*

В статье рассматриваются вопросы определения и анализа благотворительной деятельности религиозных организаций, как вспомогательной не соответствующей основной цели Церкви и требует правового регулирования.

Ключевые слова: *религиозные организации, религиозная деятельность, благотворительная деятельность, благотворительный фонд.*

The article deals with the identification and analysis of the charitable activities of religious organizations as supporting that does not meet the primary goal of the church and needs regulatory settlement.

Key words: *religious organizations, religious activities, philanthropy, charity fund.*

Постановка проблеми. Головна функція релігії пов'язана із наданням допомоги людям які відчувають психологічну незахищеність від життєвих негараздів. Як дитина намагається знайти від своєї незахищеності у батьків так і дорослі люди, які в силу будь-яких причин не змогли пристосуватися до життя намагаються знайти захист у бога [1, с. 75].

Церква і релігійні організації виступають в ролі соціального інституту і в їх діяльності важливе значення мають духовно-моральні феномени, релігійна свідомість, морально-етичні правила.

Чинне законодавство не розкриває поняття культувої та іншої діяльності релігійних організацій і критерії їх відповідності статутній меті-сповідання і поширення віри. Не всі види діяльності цих організацій спрямовані на досягнення мети їх створення. Результати деяких видів діяльності є лише опосередкування досягненню основної мети. Тому діяльність релігійних організацій можна поділити на релігійну і нерелігійну.

Релігійні організації, хоча і переслідують в своїй діяльності мету, яка знаходиться за межею видимого світу, однак вони вступають в різні правовідносини з навколишнім світом.

Одним з видів нерелігійної діяльності цих організацій є благодійна діяльність.

Благодійна діяльність релігійних організацій тісно пов'язана з релігійним культом. Це пояснюється перш, за все тим, що християнські заповіді в сукупності являють собою вчення про благодійництво. При вчиненні богослужінь і соборних молитов, служителі Церкви завжди нагадують віруючим, що моляться про благодійність та закликають паству до неї.

Отож, благодійність це важливий напрямок діяльності релігійних організацій.

Стан дослідження. Чинне законодавство про свободу совісті і релігійні організації залишає не визначеними багато питань пов'язаних із діяльністю релігійних організацій, зокрема такою, що не відповідає основній меті Церкви.

Питання дослідження діяльності релігійних організацій привертали увагу багатьох вчених юристів, соціологів, теологів: О.А. Амбросімова, Г.О. Друзенко, В.К. Забігайло, М.Г. Кіріченко, І.М. Кучеренко, Ю.В. Кривенко, С.А. Токарева, В.О. Циніна та ін. Слід зазначити, що наукові інтереси обмежувалися дослідженням питань пов'язаних із взаємовідносинами держави і релігійних організацій та перспективах їх розвитку. Проте, питання допоміжної діяльності релігійних організацій потребують правового аналізу для забезпечення її здійснення правовими засобами.

Метою статті і є визначення і загальнотеоретичний аналіз благодійної діяльності релігійних організацій, як такою, що не відповідає основній меті Церкви, можливості та наслідки такої діяльності.

Виклад основного матеріалу. Під благодійністю слід розуміти можливість творити благо та здійснювати милосердні справи. С.І. Ожегов визначає благодійність як безкорисливу та направлену на суспільну допомогу діяльність певних осіб або організацій [2, с.56]. Релігійні організації під благодійністю розуміють певну діяльність, яка пов'язана з наступними поняттями: милосердям, співчуттям, готовністю надати безоплатну допомогу будь-кому, хто цього потребує.

Благодійна діяльність релігійних організацій включає в себе надання матеріальної, фізичної, технічної допомоги та морально – духовні форми підтримки людей, що опинилися в тяжкій життєвій ситуації.

В наш час існує чимало благодійних програм та ініціатив, які пропонуються різноманітними релігійними організаціями, це перш за все допомога малозабезпеченим, розвиток освіти, підтримка релігії та інші цілі, що служать суспільному благу.

Співпраця Церкви, релігійних організацій та держави в сфері соціальної і добродійної діяльності не є чимось новим. Протягом тривалого часу, Церква співпрацювала з державою в справі соціального служіння населенню.

Зародження церковної благодійності відноситься до часу першохристиянства .

В християнський період світової історії благодійництво було віднесено до суспільної добродійності, в ньому вбачали предмет суспільного піклування і турботи, в результаті чого благодійництво вперше отримало публічний характер і одночасно почало розглядатися як моральний обов'язок кожної добродійної людини [3, с.55-67].

Протягом цілого ряду століть в християнських країнах, в тому числі й Україні, благодійність складала, в силу заснованої римськими імператорами традиції, предмет виключного піклування християнської Церкви. Церковний характер благодійності виражався, по-перше, в тому, що благодійництво здійснювалося, як правило, із релігійних спонукань, і, було прямо пов'язано з членством у Церкві. По-друге, в більшості випадків в якості благодійників виступали місцеві Церкви та монастирі. По-третє, християнська етика здійснила суттєвий вплив на розвиток державного благодійництва.

Благодійність як суспільна система була утворена на теренах Російської імперії з прийняттям християнства. Візантійські монахи принесли з собою уявлення про врячування та про суспільне призначення, як про привілей Церкви. В 996 р. св. блгв. кн. Володимир прийняв статут, відповідно до якого в обов'язок духовенства входило піклування про бідних та знедолених, в зв'язку з цим визначена статутом десятина призначалась не тільки на утримання приходських церков та монастирів, а також на утримання створених ними, богодільні та лікарень [4, с.76].

Упродовж багатьох століть монастирі виступали осередком соціальної допомоги бідним, хворим, інвалідам. Під церковним піклуванням знаходилися будинки для вдів та сиріт, притулки, богодільні та лікарні. Наказом імператриці Катерини II від 7 листопада 1775 року в губерніях були засновані Накази суспільного призначення, в завдання яких входила організація допомоги тим, хто цього потребував шляхом влаштування лікарень, аптек, притулків. Разом з тим існуюча державна система централізованої допомоги не могла охопити всіх, хто цього потребував. Ці обставини вплинули на створення суспільних благодійних організацій [5, с.4].

Жовтнева революція внесла свої корективи в історію соціального служіння релігійних організацій. Справи милосердя стали розглядатися як «пережитки минулого», у свідомості людей почали насильно формувати інші погляди та стереотипи. У 1929 році благодійна діяльність Церкви була заборонена на законодавчих підставах.

Після 1988 року відношення релігійних організацій та держави почали змінюватися в кращу сторону: священнослужителям дозволили відвідувати хворих в лікарнях, знедолених в притулках, засуджених в тюрмах.

Соціальна діяльність Церкви та релігійних організацій охоплює основні напрямки:

- соціальне обслуговування і добродійна підтримка громадян, які опинилися у важкій життєвій ситуації (інвалідів, малозабезпечених, людей похилого віку, дітей – сиріт, безробітних і т. д.);
- загальна і додаткова освіта для дітей з малозабезпечених сімей, дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків;
- протидія легалізації і розповсюдження соціально небезпечних явищ, спрямованих на розвалювання основного соціального осередку суспільства – сім'ї (аборти, нові репродуктивні технології, евтаназія, нетрадиційна (одностатева) сім'я);
- протидія соціально небезпечній діяльності нетрадиційних релігійних організацій .

Діяльність Церкви та релігійних організацій в сфері соціального обслуговування може здійснюватися в таких формах як:

- разова матеріальна допомога, яка надається, в різних добродійних пунктах і столових у вигляді продуктів харчування, грошових засобів і т.д.;
- соціальне обслуговування патронажними службами інвалідів та людей похилого віку, за місцем проживання; соціальне обслуговування в стаціонарних організаціях (соціально-реабілітаційних центрах для дітей сиріт і дітей, які залишилися без батьківського піклування);
- надання тимчасового притулку в спеціалізованих організаціях соціального обслуговування.

Один з основних напрямків соціальної діяльності – освіта неповнолітніх, які утримуються в православних закладах соціального обслуговування.

При деяких закладах соціального обслуговування, а також при монастирях, де мешкають діти, які залишилися без піклування батьків, відкриваються православні навчальні заклади, які здійснюють освітню діяльність на основі ліцензії.

Діяльність релігійних організацій регламентується законодавством України, й цілою низкою локальних актів–внутрішніх правил релігійних організацій.

Відповідно до ст.ст. 19, 23 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації», релігійні організації, мають право для виконання своїх статутних завдань засновувати видавничі, виробничі, реставраційно-будівельні, сільськогосподарські та інші підприємства, а також добродійні заклади (притулки, інтернати, лікарні тощо), які мають право юридичної особи. Також при релігійних організаціях можуть утворюватися товариства, братства, асоціації, інші об'єднання громадян для здійснення добродійності, вивчення та розповсюдження релігійної літератури та іншої

культурно-освітньої діяльності. Церква шукає нові засоби впливу на економіку, намагаючись об'єднати купців та торговців в релігійні братства, хоча сама все більше втягується в комерційні відносини [6, с.67].

Благодійна діяльність релігійних організацій, виникла з появою християнства, вплинула на розвиток благодійництва, яке на сьогоднішній день переживає відродження та потребу в детальному правовому регулюванні та законодавчому закріпленні.

В останній час посилюється процес розшарування суспільства та виявилися окремі групи населення, які потребують допомоги та захисту.

Держава, намагається вирішувати проблеми соціального захисту населення, однак на сьогодні постає необхідність залучення до вирішення цих проблем недержавних утворень. Одним з таких недержавних утворень є різноманітні релігійні організації, які здійснюють благодійницьку діяльність на території України.

Щорічно релігійні організації України проводять благодійні заходи на десятки мільйонів гривень. Мова йде про допомогу дітям сиротам, інвалідам, ветеранам війни і праці, самотнім і непрацездатним людям похилого віку. Однак, не всі показники благодійної допомоги стають відомими, оскільки релігійні організації не рекламують свою благодійницьку діяльність, мотивуючи це тим, що релігійні організації не є комерційними і надання допомоги віруючі вважають своїм обов'язком. Релігійні організації продовжують проводити щорічну Всеукраїнську благодійну акцію «Милосердя» [7, с.5].

Статути релігійних громад закріплюють можливість створювати благодійні фонди, здійснювати добродійну діяльність як самостійно.

Благодійний фонд, створений релігійною організацією, може мати у власності рухоме та нерухоме майно, матеріальні та нематеріальні активи, кошти. Майно благодійного фонду релігійної організації призначене для благодійної безкорисливої діяльності, і не передбачає отримання прибутку від здійснення такої діяльності.

Законодавство України про благодійництво справедливо не передбачає обов'язку засновника благодійної організації сформуванню мінімальний розмір статутного фонду. Така ситуація зумовлена некомерційним характером діяльності благодійного фонду.

Закон України «Про гуманітарну допомогу» передбачає, що релігійні організації, зареєстровані у встановленому порядку можуть бути отримувачами гуманітарної допомоги і повинні бути зареєстровані в Єдиному реєстрі отримувачів гуманітарної допомоги, якщо релігійна організація на обласному рівні забажає отримати таку допомогу, вона повинна звернутися до комісії з питань гуманітарної допомоги в облдержадміністрацію. Гуманітарною допомогою можуть бути визнані скомпановані гуманітарні вантажі продуктів харчування з обмеженим строком зберігання, предмети медичного призначення, одяг, взуття, м'який інвентар, предмети соціального призначення і реабілітації інвалідів. Межі вартісної оцінки або кількісних розмірів цих вантажів визначаються Кабінетом Міністрів України. Відповідно до постанови КМУ №1295 від 17.08.1998 р. у випадку, коли на товари, які потрапили в Україну як гуманітарна допомога не отримано відповідного підтвердження комісії, вони можуть передаватися за згодою відправника іншим юридичним особам – отримувачам благодійної допомоги для подальшого розподілу [8, с.13-15]. При здійсненні благодійної діяльності релігійна організація повинна вирішити низку питань: ліцензування соціальних церковних структур; вибір організаційно-правової форми установ соціального обслуговування; порядок створення благодійних і соціальних структур; ведення діяльності направленою на залучення коштів; податкові та інші пільги учасникам благодійної діяльності; побудова взаємовідносин з державою з приводу такої благодійності, в тому числі укладання договорів для входження в існуючу систему підтримки соціального служіння.

Висновки. Таким чином, враховуючи зазначене, можна визначити що :

- благодійна діяльність релігійних організацій здійснюється, як правило, з релігійних спонукань, і пов'язана з членством в релігійній організації;
- благодійна діяльність повинна відповідати статутним цілям релігійної організації, або статуту створеного благодійного фонду;
- релігійні організації мають право проводити благодійну діяльність як самостійно, так і разом з відповідними благодійними організаціями, зареєстрованими в установленому законодавством порядку. Держава надає підтримку благодійної діяльності релігійних організацій для реалізації суспільно значущих програм.

Благодійна діяльність релігійних організацій потребує детального нормативного регулювання на законодавчому рівні.

Література

1. Попов М.А. *Фрейдизм и решения.*/М.А.Попов.-М.:Наука,1985.-С.75.
2. Ожегов С.И. *Словарь русского языка / С.И.Ожегов.-М.:Рус.яз.,1990.-С.56.*
3. Ульгорн Г. *Христианская благотворительность в древней Церкви.*/Г. Ульгорн.-Спб.,1900.-С.55-67
4. Трайнин О.М. *Роль христианской церкви в формировании института благотворительности*/ О.М. Трайнин // *Закон №11.- 2003.- с.76.*
5. *Благотворение-потребность обоюдная* //Закон №11.- 2003.- с.4.

6. Браєн Тірні Релігійні права: історичний огляд.\Релігійна свобода і права людини: Богословські аспекти. У 2 т. Т.1.-Львів: Свічадо, 2000.-С.67
7. Суспільне буття релігії і церкви// Релігійна панорама.- 2004.- №4.- с.5.
8. Гунько С. Гуманитарная помощь: кое-что о правилах таможенного оформления // Мир денег. -2000. – Март-апрель.- С.13-15.

УДК 336. 378 : 36

Н.Ф. Павленчик

к. е. н., доцент,

Львівський національний аграрний університет

РИЗИКИ НА РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ЗУМОВЛЕНІ ЗМІНОЮ СТРУКТУРИ ВИРОБНИЦТВА

Подается порівняльний аналіз створення сільськогосподарської продукції при різних структурах виробництва в аграрному секторі економіки України та аналізуються причини його диспропорційного розвитку.

Ключові слова: *структура посівів, продукція, галузі рослинництва і тваринництва, агрохолдинги, споживання на одну особу населення.*

Подается сравнительный анализ создания сельскохозяйственной продукции при разных структурах производства в аграрном секторе экономики Украины и анализируются причины его диспропорционального развития.

Ключевые слова: *структура посевов, продукция, отрасли растениеводства и животноводства, агрохолдинги, потребление на одно лицо населения.*

The comparative analysis of creation of agricultural produce is given at the different patterns of production in the agrarian sector of economy of Ukraine and reasons of his disproportionate development are analysed.

Key words: *structure of sowing, products, industries of plant-grower and stock-raising, agroholdingi, consumption on one person of population.*

Постановка проблеми. Рівень задоволення потреб населення у високоякісних товарах є оцінкою достатності функціонування економіки країни. У форматі однієї держави здійснити виробництво кількості продукції на одну особу, що відповідає науково-обґрунтованим нормам споживання, можна лише за умов збалансованості розвитку усіх її галузей. Це означає, що має відбуватися взаємоузгоджене постачання необхідної кількості ресурсів для здійснення процесу виробництва у кожній із них.

Важливе місце у ланцюгу узгодженості розвитку виробництв, та й економіки України в цілому, належить сільському господарству. Воно посідає чільне місце не лише в агропромисловому комплексі, а й в усьому народному господарстві. Продукція сільського господарства, будучи головним джерелом задоволення матеріальних благ, відіграє надзвичайно важливу роль в існуванні та розвитку людства. З неї виробляється близько 98% продуктів харчування як товарів першої життєвої необхідності, майже 100% продукції харчової та 75% текстильної промисловості. А загалом, продукцію аграрного сектора, як сировину, використовують 80 галузей національної економіки. У цій сфері виробляється майже 50 % кінцевої продукції, зосереджено близько 60 % виробничих фондів і 60 % кількості працюючих в сільському господарстві

В аграрній сфері існує дві масштабні, комплексні, взаємообумовлені галузі – рослинництва і тваринництва, які в свою чергу поділяються на низку підгалузей. Їх чисельність як на макроекономічному рівні, так і в розрізі окремих регіонів і підприємств, є прямою ознакою рівня розвитку суспільного поділу праці, зайнятості населення, використання ресурсного потенціалу і підвищення ефективності функціонування суспільного виробництва. Саме від досконалої і виваженої структури виробництва та раціонального і партнерського поєднання галузей, в тому числі і підгалузей, значною мірою визначається ефективність діяльності господарюючих суб'єктів.

Проте, у процесі реформування аграрного сектора економіки України відбулися значні зміни у структурі виробництва сільськогосподарської продукції, які, на нашу думку, не можна вважати позитивними. З низки причин, надано пріоритетність у розвитку галузі рослинництва, і зокрема зерновій підгалузі. Як наслідок, утворився дисбаланс у розвитку галузей аграрного виробництва, що спричинило зменшення обсягів виробництва тваринницької продукції.